

Studiereis AVS “Zweedse onderwijs” – maart 2004

Opvallende zaken:

- 1.** Het onderwijs in Zweden is erg verschillend per school geregeld. Dit zowel qua organisatie, qua inrichting, qua methodes als qua financiering.
- 2.** De financiering is in hoge mate afhankelijk van wat de bepaalde lokale overheid voor onderwijs over heeft. Zo hoorden we verschillen in bedrag per leerling van 3.000 Zweedse kronen t/m 5.000 Zweedse kronen per jaar.
- 3.** De gebouwen worden allemaal heel intensief gebruikt. Doordat alle kinderen heel vaak en intensief buiten spelen en verblijven is een intensieve schoonmaak noodzakelijk.
- 4.** De kinderen zien er in algemeenheid welvarend uit. Bij de oudste leerlingen kom je zeker ook enig overgewicht tegen. Op verschillende scholen wordt er nu hard aan gewerkt door gezondere voeding in te voeren en te promoten en ook meer beweging op het programma te zetten.
- 5.** Alle kinderen worden elke dag geconfronteerd met buitenspel en buitenactiviteiten. Bij alle weersomstandigheden geldt dat alle kinderen buiten moeten spelen, wat ze ook met heel veel plezier doen.
- 6.** De warme lunch tussen de middag is steeds goed verzorgd en vormt een wezenlijk onderdeel in de Zweedse scholen en samenleving.
- 7.** De Zweedse ouders brengen de kinderen vaak vroeg naar school. Laat in de middag worden de kinderen weer opgehaald. Daarom wijkt de “organisatie” van het gezinsleven van de Zweedse families nogal af van dat van doorsnee Nederlandse gezinnen.
- 8.** In alle Zweedse scholen is het vastleggen, registreren, en evalueren van de leerprestaties nog onduidelijk. De algemene indruk is dat dit minder gestandaardiseerd gedaan wordt in vergelijking met Nederlandse scholen.
- 9.** Op leerresultaten worden de scholen door de lokale overheid toch afgerekend, maar iedere rector/schoolleider deed er wat onduidelijk over. Blijkbaar erg plaatsgebonden geregeld.
- 10.** De arbeidsomstandigheden van de leerkrachten in Zweden zijn duidelijk minder goed wat betreft financiële voorwaarden dan in Nederland. Ook door de hoge prijzen over het algemeen in Zweden moeten de meeste leerkrachten wel fulltime werken om een acceptabele levensstandaard te kunnen bereiken. Ook de werkweken worden door de leerkrachten als erg lang ervaren. Ziekteverzuim is hoog.
- 11.** Doordat de leerkrachten de laatste jaren bij een nieuwe baan kunnen onderhandelen met de directies over hun salaris, lopen de salarissen nogal uiteen. Dat heeft te maken met opleiding, mogelijkheden tot inzet en is vooral ook geografisch bepaald. In de buurt van de steden wordt veel beter betaald dan in bijvoorbeeld Noord-Zweden.

12. Aan de andere kant lijkt het lesgeven op een Zweedse school minder belastend door de vriendschappelijke en heel vertrouwelijke sfeer van omgang met elkaar. Dat uit zich echter niet in de ziekteverzuim-cijfers.

13. Opvallend is dat er echt niet gesproken kan worden van brede school- activiteiten op een gerichte basis. De brede schoolactiviteiten, zoals ze bedoeld worden in het Nederlands onderwijs, worden in Zweden uitgevoerd door gewone “zelf keuze activiteiten”, de vrijetijds activiteiten of zoals een Rektor het verwoordde: “Zoals het thuis eigenlijk ook gaat”.

14. Een van de belangrijkste conclusies van de studiereis was wel dat het pedagogisch klimaat op de Zweedse scholen heel erg positief is. De leerlingen wordt een grote mate van rijpingsmogelijkheden geboden, vertrouwen en onderling respect. Gekoppeld aan het totale beeld van de Zweedse samenleving heerst er rust, respect voor elkaar en weet iedereen op een goede manier een bijdrage aan de samenleving te leveren. De leerkrachten stellen zich daarbij heel professioneel en als een rolmodel op.

15. Van kwaliteitscontrole in de school is weinig sprake. Zeker niet op een bovenschoolse wijze. We hebben niets kunnen vinden van een kwaliteitsmeting of een controle van de kwaliteitszaken op bovenschools gebied door de overheid. Het lijkt erop dat de lokale overheid door ambtenaren laat beoordelen op (economische) cijfers en indrukken, bijvoorbeeld hoe de school een jaar heeft gewerkt. De staatsinspectie komt vrijwel nooit op scholen ter controle of wat dan ook.

16. Speeltoestellen, speelinrichtingen, glijbanen e.d. zijn blijkbaar aan veel minder regels, beperkingen e.d. gebonden dan in Nederland. De speeltoestellen en speelpleinen doen denken aan de Nederlandse situatie van zeg maar 10 jaar geleden. Overigens wil men in Zweden bewust de kinderen in aanraking brengen met enige aanvaardbare risico's.

17. Aan de andere kant zijn de veiligheids- en beschermingszaken m.b.t. het personeel erg ver doorgetrokken. Er is veel aandacht voor het werken op grotere hoogte (kinderen op hogere stoelen e.d.) en loopt iedere leerkracht met een sleutelbos rond om te zorgen dat de deuren van de groep/afdeling voldoende afgesloten zijn. Ook in de keuken gelden strenge voorschriften t.a.v. hygiëne

Niek Flipse
Facetscholen